

A város doktora

Preisich Gábor építész akadémiai értekezése

Néhány nap múlva, március 6-án, a fiatalos mozgású és főleg szellemű, pedig majd egy életet hivatása szolgálatában eltöltött építész, a városépítő Preisich Gábor tart doktori értekezést az Akadémián. Széchenyi Lánchídjának szomszédságában, ahol a város túlélve kicsiny és szegényes önmagán, mégis hűséggel önmagához, a modern fejlődés útjára lépett, e fejlődés-fejlesztés tudosa számot ad sokrétű kutatásairól, gazdag tapasztalatairól és ma már széles körben vallott felfogásáról. Mindarról, ami ma már szerves része Budapest városfejlesztésének, a tudománynak és a gyakorlatnak egyaránt.

Preisich Gábor csaknem három évtizede kutatja, elemzi Budapest fejlődésének történeti folyamatát, a városrendezés, tervezés módszereit és a főváros majdan kirajzolódó képét. Rendkívüli szorgalommal és következetességgel gyűjtötte össze és foglalta rendszerbe a városépítés történeti, területfelhasználási, nem utolsósorban lakáshelyzeti, demográfiai, településszociológiai és konkrét városépítési tényeit, adatait, hogy elméletileg helytálló és gyakorlatilag hasznosítható tudományos eredményekre jusson. Ezeket — számos egyéb publikációján túlmenően — a legalaposabban főművében, *Budapest városépítésének történetében* fejtette ki. De az elsősorban mondanivalójában nagyszabású és bőséges munkát is elérte a több kötetben, ám túlságosan ritka időközökben megjelent könyvek sajátos sorsa: amikor jó két esztendeje a harmadik kötet napvilágot látott, méltánytalanul már-már feledésbe merült a nagyszerű „építkezés” kilenc, illetve öt évvel korábban megismert értékes megalapozása és izgalmas kibontakoztatása. Felelős ezért a krónikaíró is, akinek figyelmét jobban lekötötte a város tényleges fejlődése, mint az a tudományos és gyakorlati alap, amelyen ez a fejlődés végül is többé-kevésbé végbement.

A doktori értekezés tehát némiképp elégtétel is a tudós-
nak, hogy kiváló opponensek (Granasztói Pál, Rados Kornél, Borsos József) társaságában kifejtheti legfontosabb elgondolásait Budapestről. Mindenekelőtt elveit és a gyakorlati munkában követett módszerét a városrendezés tervezéséről. Egyebek között azt, hogy olyan történelmi nagyváros esetében, mint Budapest, aligha van mód választásra a fejlesztés eltérő hipotézisei közül, inkább a fejlesztési lehetőségek kívánatos arányait lehet és kell mérlegelni.

Hasonlóképpen közölheti elgondolásait a városrendezési prognózis lehetséges távlatairól — amelyek csak a szakadatlan fejlődés dinamizmusában ragadhatók meg —, a terv hatályáról — amely csupán szól, de nem feltétlenül érvényes a meghatározott időre —, a népességnövekedés célszerű határaitól, az új lakóterületek kijelöléséről és az elavult városrészek felújításáról, a város morfológiai alakításának meglepő változásairól, az iparfejlesztésről és -telepítésről.

Az elvek és a következtetések érdekességét és időszerűségét egyáltalán nem csökkentti, hogy jó részük időközben „beleépült” a főváros általános városrendezési tervébe, sőt, magába a városba. Mert hiszen már maga a városrendezés és -tervezés, még inkább a megvalósítás a többé vagy kevésbé szükséges engedelmények és megalkuvások sorozata. Ezért nemcsak hasznos, hanem egyszerűen elengedhetetlen, ha alkalmanként össze-összevethetjük az elhatározást és a való életet. Különösen a tömeges lakásépítés egyre erőteljesebb folyamata, a város-szerkezet meggyorsult változásai, a közlekedés nehézségei és mindezzel összefüggésben a nagyvárosi életmód szüntelen mozgása és a vele járó számos gond sürgeti, hogy ez az egybevetés, mondhatni „önellenőrzés”, rendszeres és a lehetséges leglelkismeretesebb legyen.

Preisich Gábor, a városépítész — aki, egyebek között a Köztársaság téri „OTI-házak”, a MEMOSZ-székház és a Csataárka úti gyermekváros tervezésével, illetve társtervezésével számos értékes kézjegyet is rárajzolta a városképre — az elmúlt negyedszázad városfejlesztésének egyik legmegragadóbb, legeredetibb egyénisége. Társaival, *Perényi* Imrével, *Heim* Ernővel, *Berczik* Andrással, *Mester* Árpáddal és másokkal, mindig fáradhatatlan volt és az ma is, ha Budapestről van szó. Ez a város az élete. Preisich Gábor most hamarosan „doktora” lesz a műszaki tudományoknak, a városfejlesztésnek, Budapestnek. Rászolgált, végtére az volt eddig is.

Balog János

Oszályozás		Tárgy		Hely		Idő		Személy		Helyszám	
92		Preisich Gábor		"1972"							
Budapestre vonatkozó újságcikkek											
Szerző:		Cím:		Forrás:		(Hely)		(Köt. v. füz.)		(Oldal)	
Balog János		A város doktora		Magyar Nemzet		1972. III. 3.					